

Отже, в ході проведеного дослідження виявлено, що обсяг інформації про основні засоби для бухгалтерських, податкових та статистичних потреб є різним та залежить від мети складання та подання відповідних видів звітності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/paran140#n140>.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Закон України “Про державну статистику” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
6. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо основних засобів [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України // Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>

Петраков Ярослав Валерійович, канд. екон. наук, доцент
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПІДХОДИ ДО ОПОДАТКУВАННЯ ЕНЕРГОПРОДУКТІВ ТА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

На основі аналізу еволюції практик дизайну податкового механізму енергетичного оподаткування в країнах ЄС протягом останніх 30 років можна виділити 4 основні підходи до формування податкового механізму:

1) *квазіфіскальний* – дизайн механізму повністю ігнорує будь-які зовнішні цілі, крім суто фіскальної – наповнення бюджету, без урахування принципів справедливості, рівності, пропорційності та ефективності оподаткування. Такий підхід був характерним для етапу початкового запуску енергетичного оподаткування в окремих країнах ЄС у кінці 80х років ХХ століття, коли введення акцизу призвело до збільшення надлишкового податкового тягаря на енергоінтенсивні галузі з високим проміжним споживанням енергоресурсів (металургія, рудна і хімічна, нафтохімічна промисловість), а також на домогосподарства з високими витратами на енергію, обумовлені географічним місцем розташуванням – віддалені місця (острови), північні райони;

2) *фіскальний* – податковий механізм є фіскально-орієнтованим, але застосовує диференціацію номінальних ставок для вирівнювання середнього та граничного рівня ефективного оподаткування кінцевого споживання енергоресурсів та продуктів (у т.ч. – електроенергії), враховує особливості джерел походження енергетичної генерації (атом, природа, енергетична сировина) та ефективність каналів трансмісії енергії (відкриті чи закриті системи енергопостачання). Даний підхід був розповсюдженим в середині 90х років ХХ століття і став початковою точкою переговорів на рівні ЄС щодо необхідності податкової гармонізації у Спільноті, які завершилися прийняттям Директив 92/81 та 92/82 від 19.10.1992, якими було гармонізовано структуру та проведено апроксимацію ставок акцизів на нафтопродукти. З одного боку, це підвищило спроможність внутрішнього ринку ЄС, з іншого – створило дискримінаційні умови для торгівлі і споживання нафтопродуктів відносно інших енергетичних продуктів (вугілля, газу, електроенергії). В умовах розвитку енергетичного ринку Співтовариства у напрямку диверсифікації,

широкого застосування інших, ніж нафтопродукти, видів енергетичних продуктів, такий порядок виявився недостатньо адекватним, щоб слугувати ефективним інструментом проведення політики Співтовариства в енергетичній сфері та суміжних або пов'язаних галузях. Виникла нагальна необхідність впровадження гармонізованої системи акцизного оподаткування усіх енергопродуктів;

3) *інтегрований* – податковий механізм розглядається як інструмент таргетування поведінки ринків енергетичних ресурсів і продуктів, який підпорядковується стратегічним довгостроковим цілям суспільного розвитку – захисту й відновленню довкілля, а також підвищенню ефективності використання енергоресурсів й удосконаленню енергоємних технологій. Оскільки енергетичні продукти виступають в якості первинних ресурсів, об'єкта проміжного та кінцевого споживання, гармонізація їх оподаткування в ЄС повинна була враховувати існування кількох рівнів ринків та не допустити викривлення конкуренції як на них, так і між ними.

Підхід бере свій початок з Данії, яка першою наприкінці 90х років почала активно таргетувати свої екологічні проблеми енергетичними податками, і чий позитивний досвід було покладено в основу проекту Директиви 97/30 (відомої як «Директиви Монті») з гармонізації оподаткування енергопродуктів в ЄС. Переговори щодо оновлення Директив 92/81 та 92/82 розпочалися в 1997 році, коли Єврокомісія запропонувала амбітний план оподаткування викидів CO₂, але зустріла опір з боку багатьох країн-членів та мала наслідком лише компромісний варіант оподаткування енергопродуктів, який дозволяє «покращити функціонування внутрішнього ринку шляхом усунення дисбалансів у конкуренції між нафтопродуктами та іншими енергетичними продуктами». Прийнята 27 жовтня 2003 року Директива 2003/96 доповнила секторальне законодавство ЄС;

4) *розумний інтегрований* – удосконалення податкового механізму енергетичного оподаткування з максимальним дотриманням принципів справедливості, рівності, пропорційності, субсидіарності, ефективності оподаткування та податкової нейтральності з фокусом на відновлення навколишнього середовища (амбітного зниження рівня викидів CO₂ та уповільнення темпів нагрівання Землі) та зниження податкового навантаження на робочу силу (так звана еко-трудова податкова реформа, розпочата в 1997-2003 роках у більшості країн ЄС і завершена наприкінці 2010-го року). Для цього диференціація та обґрунтування розміру ставок енергетичних акцизів з метою досягнення цілей екологічної та енергетичних політик, починаючи з 2005 року здійснюється у відповідності Рекомендацій щодо оцінки регуляторного впливу (далі – ROPB), які враховують кращі практики з регуляторного таргетування проблем «за найменші кошти». Зауважимо, що ROPB ЄС переглядалися тричі (у 2009, 2013 та 2015 роках) і з 2016 року існують у формі 414-сторінкового «Інструменту з кращого регулювання» (Better regulation toolbox) та 112-сторінкового Робочого документу Європейської комісії із затвердження загальноприйнятого підходу та практик до оцінки регуляторного впливу (SWD (2015) 111 final).

Таким чином, початкова ідея гармонізації рівня оподаткування з метою сприяння розвитку внутрішнього ринку та досягнення фіскальних цілей наповнення бюджету в ЄС була доповнена зовнішніми цілями екологічної, енергетичної політик (секторальні цілі – зниження викидів парникових газів, підвищення енергоефективності), та цілями політики щодо зайнятості та ринків (горизонтальні цілі – зміна структури енергетичних ринків у бік збільшення частки ВДЕ, зниження рівня оподаткування робочої сили для роботодавців), тим самим стимулюючи поглиблення інтеграції між старими та новими країнами-членами ЄС.

Україна в рамках виконання Угоди про Асоціацію з ЄС має зробити істотний крок назустріч як європейським практикам, так і концептуальному баченню реалізації пода-

ткової політики. Квазіфіскальний підхід до формування елементів податкового механізму енергетичних акцизів є одним з факторів, що стримують розвиток країни через обмеженість та неефективність використаних фіскальних інструментів політики. А тому потребує подальшого обґрунтування процес поступового переходу від квазіфіскального до розумного інтегрованого підходу при застосуванні механізму енергетичних акцизів в Україні.

Список використаних джерел

1. Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity // Official Journal. – № L 283. – 2003. – P. 51–70.
2. Електронний ресурс. – https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-energy/excise-duties-other-energy-tax-legislation_en
3. Regulatory Impact Assessment Accompanying document to the Council Directive amending Directive 2003/96/EC. Volume 1. – Staff Working Document. SEC(2011) 409 final http://ec.europa.eu/taxation_customs/-sites/taxation/files/resources/documents/taxation-sec_2011_409_impact_assesment_part1_en.pdf
4. SWD (2015) 111 final. - <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&cotelid=10102&year=2015&number=111&language=en>

Петренко Ольга Павлівна, канд. економ. наук
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасній економіці життєздатність економічної системи в значній мірі визначається спроможністю забезпечувати достатнє надходження та ефективне використання грошових коштів. Процес одержання грошових надходжень і здійснення грошових виплат (формування вхідних і вихідних грошових потоків) є передумовою безперервного та стабільного функціонування підприємства [1, с.40]. Ефективне функціонування підприємства в значній мірі обумовлюється станом його грошових потоків, які є відображенням всього комплексу економічних процесів, що протікають на підприємстві. Тому, формування системи управління грошовими потоками є актуальним питанням та має високе практичне значення, оскільки в умовах економічної нестабільності особливої важливості набуває підвищення якості та ефективності формування грошових потоків як одного із основних результативних показників діяльності підприємства [2, с.164].

Дослідження управління грошовими потоками аграрних підприємств було проведено на прикладі типового підприємства регіону, а саме СТОВ «Агрофірма Петропольське» Овідіопольського району Одеської області.

Досліджено, що рух коштів відбувався від здійснення операційної та інвестиційної діяльності. Причому інвестиційна діяльність супроводжувалась впливом грошових коштів впродовж періоду дослідження. Стосовно грошових коштів від операційної діяльності, відмічаємо їх розбіжність у позначках та обсязі. Так, максимальний рівень позитивного грошового потоку від операційної діяльності був у 2015 році - 4840 тис.грн, а мінімальний рівень відповідає 2013 р. - 2034 тис.грн. У 2014 р. спостерігаємо позитивний чистий грошовий потік від операційної діяльності у сумі 2388 тис.грн. Такі зміни сформували залишок грошових коштів на початок і кінець досліджуваного періоду у сумі відповідно – 66 тис.грн. і 3 тис.грн. у 2015р.

Для визначення ефективності використання грошових потоків було застосовано показник Cash-flow, який широко використовують при оцінці фінансового стану підприємства та визначенні його кредитоспроможності (табл. 1).